

Asine II. Results of the Excavations East of the Acropolis 1970-1974.

Fasc. 1. General Stratigraphical Analysis and Architectural Remains by Søren Dietz. With Preface by Carl-Gustaf Styrenius and Contributions by J. Lawrence Angel, Anders Hellström and David Reese. Stockholm 1982, Paul Åströms Förlag, σσ. 144, σχέδια I-VIII, χάρτης 1.

Fasc. 4 The Protogeometric Period. Part 2: An Analysis of the Settlement by Berit Wells. With an Appendix by Birgita Hulthén and Siv Olsson, Stockholm 1983, Paul Åströms Förlag, σσ. 148.

Πρέπει, πράγματι, να όμολογηθῆ ότι τὸ έκδοτικὸν πρόγραμμα τῆς ἀνασκαφῆς τῆς Ἀσίνης παρουσιάζει ιδιαίτερον ἔξαρσιν μετὸς προσπάτως κυκλοφορηθέντας τόμους. Ὁ προκειμένος περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῆς χρονολογικῆς ἀλληλοδιαδοχῆς τῆς χρήσεως καὶ τῆς κατοικήσεως τοῦ χώρου εἰς τὸν τομέα ἀνατολικῶς τῆς ἀκροπόλεως Καστράκι, ὡς προέκυψεν ἀνασκαφικῶς κατὰ τὰ ἔτη 1970-1974, καὶ ἀποτελεῖ, κατὰ ταῦτα, τὸ ὄν οὐκ ἄνευ ὄργανον διὰ τὴν παρακολούθησιν καὶ κατανόησιν τῶν ἀντιστοιχῶν περιόδων χρήσεως.

Ὁ τόμος περιλαμβάνει ἐν ἀρχῇ εἰς πρόλογον (σσ. 7-11) τὸ χρονικὸν τῆς ἀνασκαφῆς (ὕπὸ C.-G. Styrenius), κατάλογον φωτογραφιῶν (σσ. 12-13), κατάλογον συντομογραφιῶν (σ. 14), βιβλιογραφίαν (σ. 15), γενικὴν βιβλιογραφίαν (σσ. 16-17), εἰσαγωγὴν (σ. 19), ἐκθέσεις περὶ τῶν κατ' ἔτος ἀποτελεσμάτων τῶν ἀνασκαφῶν (σσ. 21-25) καὶ σχόλια ἐπὶ τοῦ διαγράμματος τῶν ἀνασκαφέντων στρωμάτων. Ἐπεξηγηματικά, ἐξ ἄλλου, σχέδια ὑποδηλοῦν τὴν ἐκτελεσθεῖσαν ἐργασίαν.

Ἡ πρώτη ἐνότης περιλαμβάνει ἀρχιτεκτονικὰ κατάλοιπα, ἀποθέσεις καὶ ἄλλας κατασκευὰς εἰς τὴν κυρίαν περιοχὴν (σσ. 25-70) καί, εἰδικώτερον: 1) περὶ τῶν μεταγεωμετρικῶν περιόδων, 2) περὶ τῶν Γεωμετρικῶν περιόδων, 3) περὶ τῶν Γεωμετρικῶν (Γ) καὶ Πρωτογεωμετρικῶν (ΠΓ) κατασκευῶν εἰς τὸ Str 5-6, 4) περὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ διαφόρων κατασκευῶν κατὰ τὴν ΠΓ καὶ Γ περίοδον (μετ' ἐπιτυχεῖς ἀναγωγὰς τῶν ἀπλῶν ἀψιδωτῶν οἰκιῶν τῆς ΠΓ ἐποχῆς εἰς ἐπιμήκεις οἰκίας εἰς Βαράσοβα τῆς Αἰτωλίας καὶ εἰς ἄλλας συγχρόνους κατασκευὰς. Αἱ ἀψιδωταὶ ΠΓ οἰκίαι στεροῦνται ἐγκαρσίου τοίχου, ἐνῶ ἡ μόνη Γ εἶχε διαρρυθμισθῆ εἰς τρεῖς χώρους. Κατὰ τοὺς Γ χρόνους ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ὀψιδιανός), 5) περὶ τῶν Μυκηναϊκῶν καὶ Ὑπομυκηναϊκῶν ὀριζόντων κατοικήσεως εἰς τὴν κυρίαν περιοχὴν καὶ 6) περὶ τοῦ ME νεκροταφείου καὶ τῶν πρώιμων μυκηναϊκῶν ἀποθέσεων εἰς τὸν κύριον τομέα. Περίοδοι ἀκμῆς διὰ τὴν θέσιν ὑπῆρξαν ἡ Μεσοελλαδικὴ καὶ ἡ πρώιμος Ὑστεροελλαδικὴ ἐποχὴ, ὡς προκύπτει διὰ τοῦ ἀνασκαφέντος τύμβου.

Ἡ δευτέρα ἐνότης περιλαμβάνει, ὁμοίως, ἀρχιτεκτονικὰ κατάλοιπα, ἀποθέσεις καὶ διαφόρους κατασκευὰς, ἀλλ' εἰς τὸν ἀνατολ. τομέα (Tr 2) μετ' ἐμφασιν εἰς τὰ μεταγεωμετρικὰ κατάλοιπα καὶ εἰς κατασκευὰς συνδεομένας πρὸς τὰ Str 2-4 καὶ 5-6.

Ἡ τρίτη ἐνότης περιλαμβάνει τὴν παράθεσιν τῶν στοιχείων περὶ τῶν τομέων εἰς τὴν κυρίαν περιοχὴν τῆς ἀνασκαφῆς μετ' ἐμφασιν τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἀλληλοδιαδοχῆς τῶν στρωμάτων εἰς τοὺς νοτίους τομεῖς.

Ἡ τετάρτη ἐνότης περιλαμβάνει τοὺς τάφους εἰς τὴν περιοχὴν ἀνατολικῶς τῆς

ἀκροπόλεως καὶ ἡ πέμπτη κατάλογον εὐρημάτων καὶ ἀριθμούς εὐρέσεως, ἀνατολικῶς ἀπὸ τὸ Καστράκι (1970-1974).

Εἰς τὴν ἕκτην ἐνότητα παρατίθεται ἡ γενικὴ συζήτησις περὶ τοῦ ὕλικου 1) μὲ σύνθεσιν τῶν ἀρχιτεκτονικῶν καταλοίπων, 2) μὲ συμπεράσματα περὶ τοῦ Settlement Pattern τῆς Ἀσίνης. Εἰδικώτερον, ἀντιμετωπίζεται ἡ γεωμορφολογία καὶ ἡ κατάστασις-κατὰ τὴν Πρωτοελλαδικὴν, Μεσοελλαδικὴν, Μυκηναϊκὴν ἐποχὴν, κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους καὶ κατὰ τὰς μετα-Γεωμετρικὰς περιόδους.

Τὸ ἔργον συμπληροῦται δι' ἐπιμέτρων: εἰς τὸ πρῶτον παρατίθεται τὸ ἀνθρωπολογικὸν ὕλικόν τῆς Ἀσίνης ὑπὸ τοῦ J.L. Angel (σσ. 105-138), ἀνευ, ὁμως, καταλόγου σκελετῶν. Ἰδιαιτέρως, ἀντιμετωπίζονται θέματα δημογραφίας, ὑγείας καὶ διατροφῆς, παθολογίας, μορφολογίας καὶ καταγωγῆς τῶν κατοίκων τῆς Ἀσίνης μὲ συμπεράσματα ποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς τελικά. Αἱ παρατιθέμεναι φωτογραφίαι (σσ. 129-138) κρίνονται ὡς ἱκανοποιητικαί, ἴσως ἐπιτυχέστεραι ἄλλων δημοσιεύσεων (Lerna).

Εἰς τὸ δεύτερον ἐπίμετρον παρατίθενται τὰ ὄστρεα ὑπὸ τοῦ David S. Reese, εἰς τὸ τρίτον τὰ ὄστᾶ ζῶων καὶ εἰς τὸ τέταρτον παρατίθεται ἡ τοπογραφικὴ ἐπισκόπησις τῶν ἀνασκαφέντων τομέων τῆς Ἀσίνης (1971-1972) ὑπὸ τοῦ A. Hellström, συνεπικουρούμενη διὰ θαυμασιῶν ἀποτυπώσεων (τῆς Cathrine Gerner). Ὡς κατάληξις χρησιμεύει ὁ χάρτης τῆς μείζονος περιοχῆς τῆς Ἀσίνης.

Γενικῶς, πρόκειται περὶ ἐξαιρετικὰ χρησίμου συνόλου μὲ ἐπιτυχῆ διαπραγμάτευσιν, ποῦ ὑποβοηθεῖ εἰς τὸν καθόλου προσανατολισμὸν ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἐπὶ μέρους στρώματα. Ὁρισμέναι παραλείψεις σημειοῦνται, ὡς εἰς τὴν ἔλλειψιν κλιμάκων εἰς τὰς πλείστας τῶν φωτογραφιῶν εὐρημάτων καὶ εἰς τὴν ἀνετον καὶ ἀκριβῆ ἀναγωγὴν στοιχείων μεταξὺ τῶν διαφόρων δημοσιεύσεων τῆς ἀνασκαφῆς τῆς Ἀσίνης. Πάντως, ὡς προτέρημα παραμένει ἡ ὑποδειγματικὴ διεξαγωγὴ τῆς ἀνασκαφῆς, γεγονὸς ποῦ ἐπέτρεψε τὸν ὀρθὸν διαχωρισμὸν τῶν στρωμάτων. Ἡ σημασία τοῦ ἔργου θὰ φανῆ δταν ἐπιχειρηθῇ ἡ γενικώτερα σύνθεσις περὶ τῶν Ἐποχῶν τοῦ Χαλκοῦ εἰς τὴν Ἀργολίδα καθόλου, ὁπότε θὰ κατανοηθῇ ἡ συμβολὴ τῆς ἀνασκαφῆς τῆς Ἀσίνης δι' αὐτὰ τὰ εὐρύτερα πλαίσια.

Μόχθον δεκαετοῦς ἐργασίας εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ Μουσείου Ναυπλίου ἀποτελεῖ ὁ ἐν ἔτει 1983 κυκλοφορηθεὶς τόμος ὑπὸ Berit Wells (μέρος δεύτερον τοῦ τεύχους 4, μὲ πρῶτον μέρος τοῦς τάφους), ποῦ περιλαμβάνει τὴν ἀξιολόγησιν τοῦ ὕλικου τῶν Πρωτογεωμετρικῶν χρόνων μὲ στόχον τὴν ἀνάλυσιν καὶ κατανόησιν τοῦ Πρωτογεωμετρικῆς Ἐποχῆς οἰκισμοῦ τῆς Ἀσίνης. Πολύτιμος καὶ πρόθυμος, ὡς πάντοτε, συμπαραστάτης ὑπῆρξεν ὁ Vincent R. d' A. Desborough, μέχρι τοῦ ἀδοκῆτου θανάτου του, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι, ὡς ὁ R. Hägg, ὁ B. Frizell καὶ ὁ S. Dietz.

Προτάσσεται πρόλογος, κατάλογος εἰκόνων καὶ βραχυγραφιῶν, βιβλιογραφία καὶ εἰσαγωγή. Σημαντικὴ εἶναι ἡ ἐνότης περὶ τοῦ καθορισμοῦ τῶν στρωμάτων αὐτῶν τῶν ΠΓ χρόνων. Σχέδια, κἀναβος, κατανομή τῶν ὄστράκων κατὰ φάσεις, παρατιθενται ἐπαγωγικῶς τῷ τρόπῳ.

Χάρις εἰς τὴν ἄριστα παρακολουθηθεῖσαν στρωματογραφίαν εἰς τὴν θέσιν Καρμανιόλα Ἀσίνης διεπιστάθη ὅτι ἡ κατοίκησις διήλθε τέσσαρας φάσεις (ἀπὸ τοῦ 1075 π.Χ. μέχρι τοῦ 10ου αἰῶνος π.Χ.). Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ γνωστὸς διαχωρισμὸς τοῦ ὕλικου τῆς ΠΓ καθόλου περιόδου δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν εἰς τὴν Ἀσί-

νην (σ. 17). Ειδικότερον, ἡ Πρωτογεωμετρικὴ περίοδος εἰς Ἀσίην προηγείται τῆς ἐξελίξεως τῆς Πρωτογεωμετρικῆς τέχνης τῆς Ἀττικῆς (Ἀθηνῶν) καὶ κρίνεται ὅτι εἰς τοῦτο συνετέλεσε μεγάλως τὸ δημιουργηθὲν κληροδότημα τῶν Μυκηναϊκῶν χρόνων. Κατ' αὐτὴν τὴν περίοδον ὑπῆρξαν σχέσεις ἐμπορικαὶ μετὰ τῶν ὁμόρων περιοχῶν ἄλλὰ καὶ ἄλλων, ὡς αἱ Κυκλάδες, ἡ Κρήτη καὶ ἡ Κύπρος. Ἀκριβῶς δὲ ἡ μελέτη τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ἀπέδειξεν ὅτι (κατὰ τὴν διακοσμητικὴν καὶ τὴν τεχνικὴν), συγχρόνως, μάλιστα, πρὸς τὰς Μυκηναϊκὰς παραδόσεις, (συν)ὑπῆρχον ἴχνη ἐξελίξεως ἐνὸς νέου ρυθμοῦ. Αὐτὸ διακρίνει τὴν ἀνανέωσιν πού ἐπισυνέβαινε καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἀλλαγὴν. Τὰ αὐτὰ συμπεράσματα προέκυψαν καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν (προσκόλλησις εἰς τὰς παλαιὰς τεχνικὰς κατὰ τὰς πρώτας φάσεις καὶ εἰσαγωγή τοῦ ἀψιδωτοῦ τύπου κατὰ τὴν τρίτην φάσιν).

Ὁδῶ, συμπληροῦται ἡ εἰκὼν διὰ τὴν ΠΓ ἐποχὴν εἰς τὴν Ἀσίην, πού εἶχε κτηθῆ ἀρχικῶς διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ πρώτου τμήματος τοῦ τετάρτου τεύχους τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν νέων ἀνασκαφῶν περὶ τῶν τάφων τῆς ΠΓ ἐποχῆς (1976). Ἐξ ἄλλου, αἱ μικραὶ διαφοραὶ, ἐν συγκρίσει πρὸς ὀρισμένα συμπεράσματα περὶ τῆς περιόδου ταύτης, συναχθέντα ὑπὸ τοῦ S. Dietz, δὲν δημιουργοῦν πρόβλημα, διότι, γενικῶς, ὑπάρχει συμφωνία εἰς τὰ κύρια σημεῖα (σ. 19). Ἡ προσπάθεια παρακολουθήσεως ἐπιτυχοῦς στρωματογραφίας ἐστέφθη ὑπὸ ἱκανοποιητικῶν ἀποτελεσμάτων καὶ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ἐξαντλητικὴν μελέτην τοῦ κεραμικοῦ ὑλικοῦ ὡς καὶ εἰς τὴν ὑποενότητα περὶ ἀρχιτεκτονικῶν καὶ ἄλλων προσηρτημένων κατασκευῶν (κατὰ τὰς τέσσαρας φάσεις) (σ. 25 κ.ἐξ.).

Ἀκολουθεῖ ἡ προσπάθεια πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς εἰκόνας τοῦ οἰκισμοῦ κατὰ τὰς τέσσαρας φάσεις (σ. 33 κ.ἐξ.) καὶ αὐτῆς τῆς προσπάθειας γνωρίζομεν ὅτι πρότυπον ὑπῆρξεν ὁ συλλογικὸς τόμος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Minnesota διὰ τὰ Νιχῶρια Μεσοσηνίας. Ὁδῶς, ἀντιμετωπίζονται ἡ τροχήλατος τεχνικὴ/κεραμικὴ (κατὰ σχήματα στενὰ καὶ εὐρύστομα) με φωτογραφίας στερουμένης κλίμακος (σ. 35-69), ἡ χειροποίητος τεχνικὴ (69-79) καὶ λοιπὰ ἀντικείμενα τῆς πρώτης φάσεως, ἐτι δέ, περαιτέρω, τὰ αὐτὰ σύνολα εἰς μίαν ἐκάστην φάσιν. Διαγράμματα παρουσιάζουν ὅλα τὰ ἐπὶ μέρους στοιχεῖα εἰς τὸ τέλος τοῦ τόμου (125-136).

Τὸ τελικὸν κεφάλαιον περιλαμβάνει τὴν ἐκτίμησιν τῶν πολιτιστικῶν ἐκφάνσεων τῆς ΠΓ Ἀσίνης καὶ τὴν ἐπακόλουθον σημασίαν των. Ὁδῶ, περιλαμβάνει γενικὰ συμπεράσματα πού ἐμνημονεύθησαν ἀνωτέρω [(συνέχισις κατοικίσεως ἀπὸ τῶν υστέρων Μυκηναϊκῶν χρόνων καὶ κατὰ τοὺς ΠΓ, διαπιστουμένη εἰς τὰ ἀρχιτεκτονήματα (117-18) καὶ συνέχισις εἰς τὴν σύγχρονον κεραμικὴν τεχνολογία (118-122)]. Ἐπίσης, ἀντιμετωπίζονται: α) διεξοδικῶς αἱ σχέσεις μετὰ κατοικίσεως καὶ τάφων, β) ἡ ΠΓ Ἀσίη ὡς γεωργικὴ - ἀγροτικὴ, οἰκονομία καὶ γ) αἱ χρονολογικαὶ ἐπιπτώσεις καὶ ἐφαρμογαί.

Τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν προσπάθειαν ἐπεδιώχθη νὰ κατανοηθῆ τί ἐπετέλεσεν ὁ κοινὸς ἄνθρωπος εἰς τὴν Ἀσίην κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους (πῶς ἐζη, τί παρήγαγε, τί ἐκαλλιέργει, ποῖα ἦσαν τὰ πλησίον τοῦ οἰκοδίαται ζῶα, πῶς ἐπεσκεύαζε τεθραυσμένα ἀγγεῖα, πῶς ἐξεπλήρωνε τὴν λατρευτικὴν του προδιάθεσιν, πῶς ἐθαπτε τὰ ἀνήλικα του τέκνα εἰς τὸν οἰκισμὸν καὶ πῶς διετήρει σχέσεις πρὸς ἄλλας γειτονικὰς περιοχάς, καί, ὡς παρατηρεῖται, ἡ Ἀσίη προσέφερε τὸ πρῶτον κεφάλαιον εἰς τὴν μακρὰν ἱστορίαν τῆς Ἀργολίδος κατὰ τοὺς μεταμυκηναϊκοὺς χρόνους (σ. 124).

Ὡς ἐπίμετρον ἐχρησίμευσε τὸ κεφάλαιον τῶν Birgitta Hulthén καὶ Siv Olsson, *The Asine Pottery: A Technological Study*, σσ. 137-148) τοῦ Ἑργαστηρίου διὰ κεραμεικῆ καὶ ὀρυκτολογικῆ τοῦ πηλοῦ ἔρευνα τῆς Λούνδης... Ἐκεῖ εἶναι ἄγνωστος ἡ ἔκδοσις τοῦ ἔτους 1975 τοῦ *Munsell Book of Color*, Baltimore. Τὸ ἐπίμετρον αὐτὸ εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον, διότι παρέχει ἐν ἀναγλύφῳ ὄλα τὰ προβλήματα ποῦ ἐτέθησαν, ὄλας τὰς μεθόδους ποῦ ἐφηρμόσθησαν καὶ ὄλα τὰ ἀποτελέσματα ποῦ προέκυψαν.

Αἱ φωτογραφίαι εἶναι, γενικῶς, ἱκανοποιητικαὶ (πρὸς διευκρίνησιν τῆς καταστάσεως τῆς ἐπιφανείας τῶν ἀγγείων καὶ ὄλας δὴποτε τεχνικῆς μόνον τοιχώματα δὲν ἔχουν ἀποδοθῆ καὶ ἔσωτ. ἐπιφάνειαι). Ἡ βιβλιογραφικὴ κάλυψις εἶναι καὶ αὐτὴ ἱκανοποιητικῆ. Συμπληρωτέα (σ. 124 σημ. 692) διὰ τοῦ τόμου Χρ. Καρδαρά, Ἀπλώματα Νάξου. Κινητὰ εὐρήματα τάφων Α καὶ Β, Ἀθήναι 1977.

Γενικῶς, τὸ ἔργον, ὡς σύνολον, μετὰ τοῦ ὕλικου ἐκ τῶν τάφων, παρέχει ὕλικὸν εὐμεθόδως κατεταγμένον, ποῦ συντελεῖ ἐξαιρετικὰ, ἐπαγωγικῶ τῷ τρόπῳ, εἰς τὴν κατανόησιν τῆς πολιτιστικῆς καταστάσεως τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν περιόδου. Ἦδη, αἱ τελευταῖαι μελέται διὰ τὴν ΠΓ καὶ Γ ἐποχὴν δημιουργοῦν εὐδιόητους συνθήκας πρὸς κατανόησιν τῶν συναφῶν προβλημάτων ἐπὶ πανελληνίου κλίμακος καὶ αὐτὸ εἶναι ἐξαιρετικὰ χρήσιμον. Ἀρκεῖ, πράγματι, νὰ μνημονευθοῦν ἡ μελέτη τῆς διδος Γεωργίας Ἐμμ. Χατζῆ, Ἡ Πρωτογεωμετρικὴ Ἐποχὴ στὴ Μεσσηνία, Πρακτικὰ Β' Διεθνοῦς Συνεδρίου Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν, Πάτραι 1980, Β' 1983, 321-347, πίν. Ξ'-ΞΔ', ὁ τρίτος τόμος τῶν Ἀνασκαφῶν τῶν Νιχωρίων μετὰ τὴν πολὺτιμον συμβολὴν τοῦ καθηγ. W.W. Coulson (1984) καὶ ὁ τόμος *Griechenland, die Ägäis und die Levante während der «Dark Ages»*, Symposion Swettl 1980, Wien 1983, herausgegeben von Prof. Dr. Sigrid Deger-Jalkotzy.

Ἀμφοτέραι αἱ ἐκδόσεις ἐγγράφονται, ἐπίσης, εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ ἐκδοτ. οἴκου Åström, χάρις εἰς τὴν ἀρτίαν των ἐμφάνισιν καὶ τὴν σύμμετρον παράθεσιν τῶν ἐπιμέρους στοιχείων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΥΛ. ΚΟΡΡΕΣ

Deborah S. Olausson, *Tools and Technology. Lithic technological analysis of Neolithic axe morphology*. University, Doctoral Dissertation, May 1983, Lund University, Institute of Archaeology, 1983, 13.

Πρόκειται περὶ θεωρητικῆς ἐργασίας, καὶ δὴ καὶ πρακτικῆς, τὰ πλαίσια τῆς ὁποίας ἡ συγγραφεὺς ἔχει παρουσιάσει μέχρι τοῦδε εἰς διάφορα ἄρθρα τῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1980 καὶ ἐξῆς, ὡς ἀναφέρεται τοῦτο ἐν ἀρχῇ τοῦ κειμένου καὶ διὰ παραπομπῶν διὰ λατινικῶν ἀριθμῶν ἀντιστοιχοῦντων εἰς τὴν καταλογογράφησιν τῶν ἐργασιῶν τῆς τούτων.

Εἰς τὸ τελευταῖον τῆς τοῦτο ἄρθρον ἐκθέτει τὴν μέθοδον, τὴν ὁποίαν ἡ ἴδια ἐχρησιμοποίησε πρὸς ἐξέτασιν τῆς τεχνολογίας τοῦ λίθου τῶν Νεολιθικῆς ἐποχῆς πελέκων εἰς τὴν Σουηδίαν, τεχνολογία, ὅμως, ἡ ὁποία ἡμπορεῖ κάλλιστα νὰ ἔχη ἐφαρμο-